

כניסת שבת: 19:20
 יציאת השבת: 20:30
 לדעת ר"ת: 21:00

אורי וישעי

לרפואת ר' דניאל (דני) בן יולנדה בתושח"י

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים זי"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א
 עורך: אלון ארביב ס"ט הערות ניתן לשגר לת"ד 613 נתניה-050-4136465 או בדוא"ל: alon@shtaygen.co.il

עמרת פז

מובא בגמרא [מסכת מכות דף כד.]. כאשר היה רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכין בדרך, ועלו לירושלים, וכאשר הגיעו להר הצופים קרעו את בגדיהם. ופרש רש"י כי קרעו כי כך נפסק בהלכה שכאשר מגיעים לירושלים מבצעים קריעה על חורבן ירושלים. וממשיכה הגמרא לספר כי כאשר הגיעו החכמים להר הבית, ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים, התחילו החכמים לבכות, ואילו רבי עקיבא היה צוחק. אמרו לו חכמים: מדוע אתה מצחק? אמר להם: מפני מה אתם בוכים? אמרו לו, מקום שכתוב בו "והזר הקרב יומת" ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה? אמר להן: לכך אני מצחק, שהרי כתוב בישעיהו (ח) "ואעידה לי עדים נאמנים את אוריה הכהן ואת זכריה בן יברכיהו" וכי מה ענין אוריה אצל זכריה? כי ידוע שאוריה בזמן מקדש ראשון כמו שככתוב בספר מלכים. אוריה במקדש ראשון וזכריה במקדש שני! אלא, תלה הכתוב נבואתו של זכריה [כידוע זכריה מנביאים אחרונים היה בבית המקדש השני] בנבואתו של אוריה, (רש"י) - "תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה - כלומר שפורענות שניבא אוריה שאמר ירושלים לעינים תהיה והר הבית לבמות יער נתקיים כמו כן עתיד להתקיים דברי ניהומים של זכריה שיבנה בית המקדש במהרה בימינו אמן סלה".

בנביא מיכה (ג) כתוב "לכן בגללכם ציון שדה תחרש", ובספר זכריה כתוב, "עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים", עד שלא נתקיימה נבואתו של אוריה - הייתי מתיירא שלא תתקיים נבואתו של זכריה, עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה - בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת. בלשון הזה אמרו לו עקיבא, ניחמתנו! ניחמתנו.

גמרא זו קשתה עלינו, בהתנהגותו המוזרה, לכאורה, של רבי עקיבא, מול חכמי ישראל, וכי כך ניתן לפתור את הנחמה ב"צחוק", הערוך לנר מיישב זאת כדרכו, וזה תורף דבריו: כשאמר להם רבי עקיבא תנחומין על פי הפסוק "ואעידה לי עדים נאמנים", דהיינו שהחורבן בעצמו הוא כעדות שהקב"ה ישיב שבות ישראל ויבנה מקדשו, אמרו לו "עקיבא נחמתנו בכפלים, שהרי מעתה נחמתנו גם בדבריך הראשונים, שלא בלבד שהחורבן מצד עצמו היה לטובת ישראל ששפך הקב"ה חרונו על עצים ואבנים להציל ולהעמיד ישראל, אלא גם מה שאנו רואים החרבן לעינינו הוא טובה ונחמה שהוא עד שהעמיד לו הקב"ה על בנין בית המקדש ושוב גלות ישראל!": וניתן לסיים את מאמר זה בטעם שהתחילה הגמרא (מכות) לדון בעדים זוממים אשר הם הכופרים בגאולה עם ישראל ומכחישים את דברי החי, אך בסוף המסכת באים העדים הנאמנים (חכמים ישראל) המעידים על נחמת ציון וגאולת ישראל במהרה בימינו אמן סלה, ולכך מצפים אנו שבימינו תושע יהודה..."

"אלף למטה אלף למטה לכל מטות ישראל" (ל"א, ד) לרבות שבט לוי (רש"י).

מקשים המפרשים, אם גם משבט לוי גוייסו אנשים למלחמה, הרי צריכים היו להיות שלושה-עשר אלף איש משלושה-עשר שבטים, ולמה איפוא נאמר בפסוק הסמוך: "וימסרו מאלפי ישראל...שנים-עשר אלף"?

ברם, על הכתוב: "וימסרו" אומר רש"י: "מששמעו שמיתת משה תלויה בנקמת מדין לא רצו ללכת עד שנמסרו על כרחן" (פסוק ה). במה דברים אמורים אלא בשאר שבטי ישראל, ואילו לגבי שבט לוי הלא נאמר: "האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו ואת אחיו לא הכיר ואת בניו לא ידע" (דברים ל"ג, ט) - שבכוחם לשכוח את כל הקרובים והיקרים להם מפני רצון וכבוד השם-יתברך, ואף אם ידעו כי מיתת מנהיגם האהוב תלויה במלחמה זו, בכל-זאת הלכו ברצון למלא את רצון השם-יתברך. ובכן יוצא שאמנם היו שלושה-עשר אלף, אך להלן הלא הכתוב מדבר באלה שנמסרו על כרחם, והם באמת לא מנו אלא שנים-עשר אלף בלבד, שכן האלף של שבט לוי הלך מרצונו הטוב.

להם לשבת

והיו הערים להם לשבת" (ל"ה, ב-ג)

לשם-מה חוזר הכתוב על כך פעמיים? ברם, ערי הלויים הלא שימשו בעת ובעונה אחת גם ערי-מקלט לרוצחים בשוגג, והשם-יתברך הרוצה לראות אך טוב, בישראל אומר איפוא: מי יתן ולא יקרו מקרים כאלה ולא תהיינה הערים הללו מקום המוכן לפורעניות כי אם רק "להם לשבת" - ללויים בלבד

כרטיס מעבר

"כי אתם עברים את הירדן אל ארץ כנען...ואבדתם וכו' כל צלמי מסכתם תאבדו" (ל"ג, נ"א-נ"ב) מצינו בגמרא, שהיה משה רבנו מסוגל לבטל לחלוטין את יצר העבודה זרה, אלא שחסרה לו זכותה של ארץ-ישראל (ראה עירובין ל"ב). לפיכך אמר הכתוב: "כי אתם עוברים את הירדן" - מכיון שרק אתם עוברים את הירדן בלעדי משה, על-כן "ואבדתם את כל משכיתם ואת כל צלמי מסכתם תאבדו" - לבל תיכשלו בהם. ואילו היה גם משה עובר עמכם את הירדן אל הארץ, היה הוא מבטל את היצר העבודה-זרה ולא הייתם חוששים מפני כל אלה.

"צדיקים במיתתם..."

ההמונים שליוו את מיטתה של הרבנית אויערבך, אשת הגאון הרב שלמה זלמן אויערבך, כרו און לשמוע כיצד נפרד הגאון מרעייתו לאחר שנות נישואין ארוכות. כשהחל הרב בדבריו נדהמו כל הנוכחים מהדברים. "נהגו בקהילות ישראל", אמר הרב, "שקרובי הנפטר מבקשים סליחה מהנפטר קודם הקבורה. אולם יודע אני כי אין לי שום סיבה לבקש ממך סליחה שכן בכל חמישים שנות נישואנו מעולם לא פגעת ביך..." וסיים הרב: "אולם את המנהג יש לקיים, לכן מבקש אני ממך סליחה אם חלילה פגעת ביך ואינני זוכר". חמישים שנה ולא פגע ברבנית אפילו פעם אחת?! נדהמו השומעים. וכששאל את הרב פעם אחד מתלמידיו כיצד יתכן כי לא התווכח עם הרבנית אפילו פעם אחת, ענה לו הרב כי התווכח עם הרבנית פעמים רבות בכל מיני שאלות שעלו על הפרק, וכי פעמים רבות היו ביניהם חילוקי דעות. אולם, המשיך הרב: "תמיד הקפדנו בכל מקרה שכל הדיון יהיה ענייני תוך שמירה מוחלטת על כבודו של השני".

לרפואת ה"ה גיל פרדי בן שרה, שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא, אכ"ר

הליכות מלכי

משנכנס אב ממעטין בשמחה

שנינו במסכת תענית (דף כו:): "משנכנס אב ממעטין בשמחה". ולכן ישראל שיש לו דין ודברים ותביעה משפטית עם גוי, יתחמק מלהתדיין עמו בימים אלו, ויתדיין עמו לאחר עשירי באב.

מיום ראש חודש אב, ממעטין במשא ומתן של שמחה, כגון קניית רהיטים חדשים לבית חתן וכלה, או קניית תכשיטי זהב וכסף, וכיוצא בזה. ובשאר משא ומתן שאינו של שמחה, כגון קניית רהיטים לביתו, או מכונית חדשה וכדומה, אף על פי שהיה ראוי להחמיר בזה, מכל מקום נהגו להקל, וטוב להימנע מלהביא רהיטים חדשים לביתו, או מכונית חדשה לביתו, בימים אלו, משום ששמחה היא לו.

כתב מרן הרב עובדיה יוסף שליט"א, שאם קבעו את זמן הנשואים מיד לאחר תשעה באב, והבחור עדיין לא קיים פריה ורביה, דהיינו שעדיין אין לו בן ובת, מותר לקנות בעבור החתן והכלה כל צרכיהם אפילו בימים אלו, ואפילו אם יש שהות לקנות את צרכי החתן והכלה אחרי תשעה באב, כגון שנישואיהם נקבעו ליום ט"ו באב, אם יש חשש שיתייקרו לאחר מכן, מותר לקנותם בימים אלו.

איסור רחיצה וכיבוס

לבני ספרד הנהגים ע"פ פסקי מרן הש"ע, לא חל השנה "שבוע שחל בו תשעה באב", אולם נידון זה לבני אשכנז האיסור רחיצה וכיבוס חל מראש חודש מיום ראש חודש אב, כהשנה מיום שישי, בין במים חמים בין במים צוננים, (זאת אומרת שהם נוהגים שתי חומרות נוספות, לאסור רחיצה כבר מיום ראש חודש אב ולאסור רחיצה אף במים קרים). אולם אף למנהג האשכנזים, אם מדובר באדם הגר במקום שהאקלים שם חם, כגון בארץ ישראל, או באדם המזיע הרבה מחמת איזו סיבה, מותר לו לרחוץ כל גופו במים שאינם חמים אף בשבוע שחל בו תשעה באב. כי לא קיבלו עליהם האשכנזים חומרות אלו, אלא בארצותיהם, שהם ארצות קרות, וגדול כבוד הבריות, ולכן יש להקל בזה כאמור. וכן פסק גם הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל.

ברכת שהחיינו בשבת קודש

בשבתות שבתוך ימי בין המצרים מותר לברך שהחיינו על פרי חדש או על בגד חדש. ומכל מקום אחר ראש חודש אב, נכון להחמיר שלא לברך שהחיינו על בגד חדש אפילו בשבת. ומכל מקום על פרי חדש יש להקל לברך אף בשבת זו שאחר ראש חודש אב, והטעם לחלק בין בגד לפרי הוא, משום שלדעת הרמ"א אסור ללבוש בגד חדש אחר ראש חודש אב, וזאת ללא קשר לברכת שהחיינו, אבל באכילת פרי חדש אין איסור מצד עצם אכילת הפרי, רק מצד ברכת שהחיינו שאין לברכה בימים אלו, לפיכך פרי חדש מותר לאכלו בשבת אף לאחר תשעה באב, אבל בבגד נכון להחמיר, וכן פסק רבנו שליט"א בשו"ת יחזה דעת (ח"א סימן ל"ז).

לעילוי נשמת ר' נסים סבן בן ג'והרה, נלב"ע ז' במנחם אב התשס"ד

קומי אורי-סיפור לשבת

כשביקר מרן החפץ חיים בעיר מוסקבה, נודע לו שבמקום חי עשיר הנחשב כשומר תורה ומצוות אלא שבשבת "חס" הוא על הזמן שבתחילת השבת ובסופה, תוך הנחה שאם לא יעבוד בזמן זה יפסיד דבר מה, כך שממשיך הוא לעבוד שעה ארוכה אחרי כניסת השבת ושב למסחרו טרם תצא השבת. כמוהו נוהגים גם פועליו היהודים האחרים ונמצאת שבתם של רבים מחוללת.

הוטרד החפץ חיים מאוד מהתנהגותו זו של אותו אדם וביקש שיפגישוהו עימו. בשעה שנפגשו סיפר לו החפץ חיים משל נפלא ששיבר את אוזנו בקשר לשכר שבת שלעיתים אדם מאבדו במו ידיו בשל קוצר הבנתו.

וזה דבר המשל:

מעשה בגוי כפרי שנהג למכור את תבואתו לסוחר יהודי עירוני. בין השניים הוסכם שעל כל שקילה של 15 ק"ג תבואה, היו הם מסמנים קו על גבי הקיר הסמוך ובתום שקילת התבואה ספרו את הסימנים וחישובו כמה צריך היהודי לשלם לכפרי.

שנים רבות נהגו השניים בהתאם לאותו הסכם, אולם ברבות הימים חשש הכפרי שהיהודי מוחק בחשאי מספר קווים מהקיר וכך מרמה הוא אותו בשעת התשלום. משום כך שינה את ההסכם, על כל 15 ק"ג היה היהודי שוקל לידי מטבע קטנה ובסוף השקילה היו השניים אמורים לספור את כל המטבעות שבהתאם למספרן התחייב היהודי לשלם את המגיע לכפרי.

היהודי- נאמן להסכם, מסר את המטבעות לגוי והלה הטמין אותן בכיסו. ברגע מסוים חש הגוי שכיסו מכביד עליו ומיד גם עלתה בדעתו תכנית שנדמתה לו כפקחית מאין כמותה, הוא החליט להעביר חלק מהמטבעות לכיסו השני ובהמשך להשאירן שם בגניבה, כך בטוח היה שיתעשר בנקל, ללא כל מאמץ... שהיהודי הרי לא ירגיש כיצד "סוחר" הוא לעצמו חלק מהמטבעות.

משהסתימה השקילה נספרו המטבעות וכמובן שמדובר היה רק באותן מטבעות שנותרו בכיס הראשון, לפיהן שקל לו היהודי את התשלום. ורק לפיהן. הפסדו של הגוי היה כמובן בטבין ותקילין במקום שחשב "בפקחותו" כי אמור הוא להרוויח עוד ועוד.

כאן פנה החפץ חיים ליהודי וביאר לו: הרי גם אתה מתנהג כאותו כפרי חסר שכל, גם אתה מנסה לגנוב מזמנה של השבת תוך שאתה משוכנע שמרוויח הינך. אלא, להווי ידוע לך, שבדיוק כאותו כפרי נבער מדעת, חי אתה רק בהפסד וגונב אתה מעצמך. שהרי בתורה כתוב: "ובירכתך בכל אשר תעשה"

וחז"ל מסבירים על הפסוק: "ששת ימים תעשה מלאכתך וביות השביעי שבת לה" - שהשפעתה של שבת ניכרת בכל ימות השבוע. אי לכך בשעה שמן השבת נלקחות שעות בתחילתה ובסופה, הרי הברכה שהן היו צריכות להשרות על ימות השבוע- נעדרת גם היא. וחבל, חבל עד מאוד שאדם במו ידיו נוטל השפעה מבורכת זו של היום המקודש.

ד"ת לע"נ הגה"צ רבי שמעון גבאי בן רחל, הגה"ק רבי נסים פרץ בן סוליקה זצ"ל
לע"נ ר' מרדכי ניזירי בן סוליקה ז"ל
נתרם על ידי המשפחה